

INFORMATIENOTA VOOR DE RAAD

Nummer:

Portefeuille: Duurzaamheid, Onderwijs, gezondheid en Sport
Programma: 5. Sport, cultuur en recreatie
Taakveld: 5.2 Sportaccommodaties

Datum: 24 oktober 2019
Bijlagen: Notitie Exakwa

Onderwerp: Onderzoek kunstgrasvelden Exakwa

DE RAAD NEEMT KENNIS VAN:

1. Deze informatienota geeft verslag van de stand van zaken over:
  - a. De resultaten van het onderzoek naar de mogelijkheden voor de kunstgrasvelden voor korfbalvereniging Exakwa.

1. Inleiding

Bij de behandeling van de Kadernota Sport en Bewegen 2019 – 2022 heeft de gemeenteraad besloten tot het continuïteitsscenario, waarin geen ruimte is voor aanvullende investeringen in sportaccommodaties. Gelijktijdig heeft de raad een motie aangenomen waarin de raad het college oproept in gesprek te gaan met de korfbalvereniging Exakwa en het Sportbedrijf Lelystad om samen op zoek te gaan naar realistische en creatieve mogelijkheden die op termijn leiden tot kunstgrasvelden voor Exakwa, en indien hier haalbare alternatieven uit komen deze terug te leggen bij de raad, en indien hier nog geen haalbare alternatieven uit komen de raad hierover te informeren.

Ter uitvoering van de motie zijn in september en oktober gesprekken gevoerd met Exakwa en het Sportbedrijf Lelystad om gezamenlijk de mogelijkheden te onderzoeken. Hierbij zijn verschillende financieringsmodellen besproken en op haalbaarheid getoetst.

2. Toelichting

Algemene Korfbalvereniging Exakwa is in 1970 opgericht. Het is organisatorisch en financieel een stabiele vereniging met ruim 300 leden. De aangroei van jonge leden is dermate groot dat de vereniging een wachtlijst moet hanteren. Naast het reguliere aanbod aan trainingen en wedstrijden, organiseert de vereniging jaarlijks verschillende toernooien en een jeugd-korfbalkamp. Tevens vindt elk jaar een schoolkorfbaltoernooi plaats waar zo'n 1.000 leerlingen uit het primair onderwijs uit Lelystad aan deelnemen.

Korfbal is een bijzondere sport in de zin dat de sport met gemengde teams wordt gespeeld, waarin mannen, vrouwen, meisjes en jongens gelijkwaardige rollen hebben. Korfbal wordt in de zomerperiode buiten gespeeld en in de winterperiode binnen. De buitentraining loopt meestal iets langer door dan de zomercompetitie. Exakwa beschikt op dit moment over een natuurgrasveld van circa 13.250 m² (in L-vorm) waarop de speelvelden wisselend worden ingedeeld. Op dit veld vinden zowel de korfbalwedstrijden als de trainingen plaats. De sport maakt de laatste jaren een snelle technische ontwikkeling door. Met name het spel op de buitenvelden is daardoor sneller en aantrekkelijker geworden. Vooral de introductie van kleinere speelvelden en de ontwikkeling van kunstgrasvelden speelt hierbij een belangrijke rol. Het KNKV (landelijke korfbalorganisatie) voert actief beleid om korfbalwedstrijden buiten te spelen op zand ingestrooid kunstgras. Meer dan 70% van de korfbalverenigingen in Nederland speelt ondertussen op kunstgras en dit aantal neemt jaarlijks toe. Het is in de lijn van de verwachting dat het KNKV op termijn het spelen op kunstgras voor zomercompetities verplicht gaat stellen.

Exakwa is langzamerhand een van de laatste korfbalverenigingen die in de zomer niet op kunstgras speelt, zeker geldt dit voor de regio. De effecten hiervan worden steeds duidelijker merkbaar. Talentvolle spelers uit de hogere teams vertrekken naar andere verenigingen die wel op kunstgras spelen en de animo van andere korfbalverenigingen om deel te nemen aan toernooien die Exakwa organiseert neemt af omdat deze verenigingen niet meer op gras willen spelen. De laatdunkende opmerkingen van bezoekende teams tijdens de zomercompetities heeft een demotiverend werking op de spelers van Exakwa. Het niet kunnen spelen op kunstgras zou daarmee op termijn zelfs de continuïteit van de vereniging aan kunnen tasten. Deze analyse wordt ook door het Sportbedrijf gedeeld. Daarom acht de vereniging het spelen op kunstgras in toenemende mate een vereiste. De vereniging hecht veel waarde aan de aanleg van kunstgrasvelden tijdens het jubileumjaar 2020. De vereniging gaat zich daarom actief inzetten om door middel van clubacties een substantiële eigen bijdrage (33%) voor de investering van de kunstgrasvelden bijeen te brengen. Volledige financiering van de kunstgrasvelden door middel van deze acties wordt door de vereniging als onhaalbaar beoordeeld.

3. Kernboodschap

De conclusies van de overleggen met Exakwa en het Sportbedrijf zijn dat:

- A) met het oog op de ontwikkeling van korfbal in Nederland de aanleg van kunstgrasvelden voor Exakwa noodzakelijk wordt geacht om de vereniging ook op langere termijn continuïteit te bieden.
- B) bij de onderzochte financieringsmodellen een bijdrage van de gemeente noodzakelijk is om het spelen op kunstgrasvelden voor de vereniging financieel haalbaar en verantwoord te maken.
- C) aanvullende investeringen in sportaccommodaties niet passen in het vastgestelde continuïteitscenario van het gemeentelijk sportbeleid. Om die reden ziet het college geen ruimte voor een investering in het kunstgrasveld voor korfbal. Maar indien de gemeenteraad tot de conclusie komt dat in afwijking van het continuïteitscenario een bijdrage moet worden verleend voor de kunstgrasvelden voor Exakwa, het college voorstelt de overweging te betrekken bij de Kadernota 2021. Een alternatief is dat de raad een incidentele dekking (deels) vindt in de budgetten voor de raad.

4. Varianten voor realisatie

In de behoefteanalyse uit juni 2018 is Exakwa uitgegaan van een totale investering van ca. € 260.000,-- (incl. BTW) voor de aanleg van een nieuw kunstgrasveld. Door gestegen prijzen voor materiaal en aanleg, wordt momenteel rekening gehouden met een investering van ca. € 300.000,-- (incl. BTW),¹ afhankelijk van actuele marktcondities. De jaarlijkse onderhoudskosten kunnen binnen de exploitatie van het Sportbedrijf opgevangen worden. Na ongeveer 10 jaar zal de toplaag van het kunstgrasveld vervangen moeten worden.

4.1 Variant aanleg door Sportbedrijf Lelystad

In deze variant doet het Sportbedrijf als eigenaar van de grond de investering en is het Sportbedrijf ook de opdrachtgever voor de aanleg van het kunstgrasveld. Het Sportbedrijf kan vanaf 1 januari 2019 niet meer de btw op investeringen fiscaal in aftrek brengen, maar kan wel de compensatie voor de betaalde btw inbrengen in de aanvraag van de gemeente voor de landelijke regeling Specifieke uitkering Sport (SPUK). De uiteindelijke hoogte van de SPUK-uitkering die de gemeente ontvangt is echter afhankelijk van het beschikbare landelijke budget voor de SPUK en dekt vooralsnog niet volledig de betaalde btw. (Voorlopige bijdrage SPUK 2019 = 82%).

4.2 Variant aanleg door Exakwa

In deze variant doet Exakwa de investering en is het de opdrachtgever voor de aanleg van het kunstgrasveld. Het veld komt door onttrekking in eigendom van het Sportbedrijf. Vanaf 1 januari 2019 kunnen sportverenigingen de btw op investeringen niet meer fiscaal in aftrek brengen. Sportverenigingen kunnen voor compensatie voor de betaalde btw wel gebruik maken van de landelijke regeling Bouw en onderhoud sportaccommodaties (BOSA). Hierdoor kan de BTW worden teruggekregen (20%) en voor de LED verlichting (30%). Een aanvraag via de vereniging is vanwege de BOSA wellicht financieel gunstiger, maar vooraf moet worden onderzocht of een aanvraag voor de BOSA voor de kunstgrasvelden door Exakwa niet conflicterend is met de reguliere aanvraag van het Sportbedrijf voor de SPUK. Het is voor het Sportbedrijf niet toegestaan voor beide regelingen een aanvraag in te dienen. Een BOSA-aanvraag voor de investering voor de kunstgrasvelden door de vereniging kan eventueel vergaande financiële consequenties hebben voor het Sportbedrijf. Tot slot kan de vereniging aanvullend een aanvraag indienen voor de gemeentelijke subsidieregeling Investerings sportaccommodaties voor een maximum van € 12.500,--.

Het is gebruikelijk dat de sportverenigingen in Lelystad met dergelijke investeringsbehoeften 25% van de investering zelf bijdragen. Vanwege de gevoelde urgentie is Exakwa bereid om zelf 33% van de investering te doen en bij te dragen aan de jaarlijkse rente.

Het uiteindelijke resterende eenmalige investeringsbedrag voor de kunstgrasvelden bedraagt , afhankelijk van de variant en marktcondities, rond € 150.000,-- en € 160.000,--.

---

¹ De bedragen zijn indicatief op grond van het onderzoek van Exakwa en de ervaringscijfers van het Sportbedrijf. Pas bij een daadwerkelijke aanbesteding zijn de definitieve investeringskosten bekend.

5. Financiering

Voor de financiering van de aanleg van het kunstgrasveld zijn in overleg met de vereniging en het Sportbedrijf de volgende varianten verkend.

5.1 Reguliere financiering sportvoorzieningen

5.1.1. De 0-optie.

Aanvullende investeringen in sportaccommodaties niet passen in het continuïteitsscenario. Om die reden is er geen ruimte voor een investering in het kunstgrasveld.

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Geen gemeentelijke bijdrage	Geen gemeentelijke bijdrage
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	0	0

*dit is het bedrag dat de raad eventueel beschikbaar moeten stellen.

5.1.2. Standaard financiering sportaccommodaties.

De standaard financiering van maatschappelijke sportvoorzieningen voor sportverenigingen door het Sportbedrijf is opgebouwd uit een eenmalige bijdrage van de gemeente voor de investeringskosten. Daarnaast draagt ook de betreffende vereniging minimaal 25% bij aan de investeringskosten.

De jaarlijkse afschrijving- en onderhoudskosten voor de voorziening worden gedekt door een structurele bijdrage van de gemeente aan het Sportbedrijf en de huur die het Sportbedrijf bij de vereniging voor de sportvoorziening in rekening brengt.

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Eenmalige aflossing van de lening door gemeente gedurende de looptijd of direct een eenmalige bijdrage voor sportbedrijf.*	Structurele bijdrage gemeente aan Sportbedrijf voor onderhoud en afschrijving *
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	160.000,--	7.000,--

*Dit is het bedrag dat de raad eventueel beschikbaar moeten stellen.

Met het continuïteitsscenario voor het sportbeleid is er geen ruimte voor de reguliere financiering voor aanvullende investeringen in sportaccommodaties. Daarom zijn op verzoek van de raad alternatieve financieringsmogelijkheden verkend.

5.2 Alternatieve financieringsmogelijkheden

5.2.1. Structurele subsidie voor de kapitaallasten Sportbedrijf.

Het Sportbedrijf Lelystad ziet geen mogelijkheden om de aanleg van de kunstgrasvelden zelf voor te financieren en zal voor de investering extern vermogen moeten aantrekken. Het Sportbedrijf geeft aan binnen de huidige financiële perspectieven in de begroting geen ruimte te zien om de komende 10 jaar zelf de lening af te kunnen lossen. Dit betekent dat het Sportbedrijf de kapitaallasten en de afschrijving van de kunstgrasvelden volledig in de huur van de kunstgrasvelden moet gaan doorberekenen. De jaarlijkse huurprijs (inclusief rente en overhead e.d.) voor de kunstgrasvelden zal daardoor minstens 17.000,-- bedragen. De vereniging is naast de extra investeringsbijdrage (33% in plaats van 25%) ook bereid voor kunstgrasvelden meer huur te betalen, echter een dergelijke huur is voor de vereniging financieel niet haalbaar of verantwoord. Ter vergelijking: de totale huur van het huidige volledige (en grotere) natuurgrasveld waarop de speelvelden worden uitgezet bedraagt in 2019 € 4.123,56. Ter indicatie: de jaarlijkse huur van een kunstgrashockeyveld met een vergelijkbare oppervlakte als de beoogde kunstgraskorfbalvelden bedraagt € 5.200,--.

In deze financieringsoptie kan het Sportbedrijf alleen een voor de vereniging aanvaardbare en verantwoorde huurprijs aanbieden, indien het Sportbedrijf jaarlijks een structurele bijdrage van de gemeente ontvangt voor de dekking van de kapitaallasten en de vervangingskosten van de toplaag op na circa 10 – 12 jaar.

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/BOSA	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Structurele jaarlijkse bijdrage gemeente aan Sportbedrijf voor de dekking van de kapitaallasten voor de investering en vervanging toplaag op termijn. *
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	16.000,--

*Dit is het bedrag dat de raad eventueel beschikbaar moeten stellen.

5.2.2. Eenmalige aflossing lening van financier Exakwa.

Exakwa heeft voor de financiering van het restbedrag van € 160.000,-- een professionele financier gevonden. Die is bereid om een lening van maximaal € 170.000,-- ten behoeve van de investering aan te bieden aan het Sportbedrijf of de vereniging. De lening heeft een rente van 1% en is aflossingsvrij met een looptijd van maximaal 12 jaar. De aflossing kan gedurende de gehele looptijd zonder boete worden voldaan. De financier stelt daarbij als voorwaarde dat de gemeente op termijn – bij een gunstiger financieel perspectief – de lening met voorrang volledig aflost. De vereniging is eventueel bereid de rentelasten te dragen. De afschrijving wordt deels verwerkt in de huurprijs voor de velden.

In deze optie is een voor de vereniging aanvaardbare en verantwoorde financiering van de investering in kunstgrasvelden slechts mogelijk wanneer de gemeente zich verbindt aan de voorwaarde dat zij binnen de looptijd van de lening een incidentele bijdrage verstrekt voor de volledige aflossing van de lening. Met als kanttekening dat de gemeente hiermee een financiële verplichting voor de toekomst aangaat zonder zekerheid over de toekomstige dekking.

Voor de vervangingskosten zal op termijn wederom een eenmalige bijdrage aan het Sportbedrijf verleend moeten worden.

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/BOSA	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Enmalige aflossing van de lening door gemeente gedurende de looptijd van de lening.*
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	160.000,--

*Dit is het bedrag dat de raad eventueel beschikbaar moeten stellen.

5.2.3. Eenmalige investeringsbijdrage aan het Sportbedrijf.

Het is echter de vraag of voor een relatief klein bedrag de financiële constructie noodzakelijk is. Een alternatief is dat de gemeente direct een eenmalige incidentele investeringsbijdrage aan het sportbedrijf verleend. Ook dan zal op termijn wederom een eenmalige bijdrage aan het Sportbedrijf verleend moeten worden voor de vervangingskosten.

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/BOSA	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Enmalige investeringsbijdrage voor het Sportbedrijf.*
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	160.000,--

*Dit is het bedrag dat de raad eventueel beschikbaar moeten stellen.

Gemeentegarantie

Bij het aangaan van een lening zal aanvullend een 100% gemeentegarantie gegeven moeten worden: als ware de gemeente zelf de schuldenaar (dus ook in geval van insolventie/ faillissement van de partij waaraan de lening wordt verstrekt etc.).

5.2.4. Financiering vanuit begrotingsposten Sportbeleid

Een derde optie is dat de dekking van de kapitaallasten budgetneutraal wordt gevonden binnen de sportbegroting van de gemeente, ten laste van de subsidieplafonds voor sport.

Indien de dekking wordt gezocht bij de subsidie voor het Sportbedrijf Lelystad gaat dit ten laste van de exploitatie en daarmee van de overige activiteiten van het Sportbedrijf.

Een structurele dekking vanuit de subsidieregelingen voor sport heeft een cumulatief effect op de taakstelling op de sportsubsidies vanaf 2021, en beperkt voor een periode van minimaal 10 jaar de mogelijkheid aan andere sportverenigingen en sportactiviteiten subsidie te verstrekken.

6. Conclusie

Meer dan 70% van de korfbalverenigingen in Nederland speelt op kunstgras. Dit aantal neemt jaarlijks toe. Het is in de lijn van de verwachting dat het KNVK op termijn het spelen op kunstgras voor zomercompetities verplicht gaat stellen. Het niet kunnen spelen op kunstgras zou daarmee uiteindelijk de continuïteit van de vereniging aan kunnen tasten. Zonder gemeentelijke bijdrage is het voor de vereniging niet mogelijk is om het spelen op kunstgrasvelden financieel haalbaar en verantwoord te maken.

Aanvullende investeringen in sportaccommodaties passen niet in het continuïteitscenario van het gemeentelijk sportbeleid. Om die reden ziet het college geen ruimte voor een investering in het kunstgrasveld voor korfbal.

Dekking

Indien de gemeenteraad tot de conclusie komt dat in afwijking van het continuïteitscenario een gemeentelijke bijdrage moet worden verleend voor de kunstgrasvelden voor Exakwa, stelt het college voor de overweging te betrekken bij de Kadernota 2021. Een alternatief is dat de raad de dekking (deels) vindt in de budgetten voor de raad.

Uitvoering

Voor de uitvoering wordt geadviseerd de aanleg van de kunstgrasvelden door het Sportbedrijf Lelystad te laten doen. Het Sportbedrijf Lelystad heeft ruime ervaring met de aanleg van sportvoorzieningen en is eigenaar van de grond. Uitvoering door het Sportbedrijf is door de SPUK-regeling mogelijk duurder, maar daarmee wordt het risico vermeden dat het Sportbedrijf voor haar totale btw-compensatie niet meer in aanmerking komt voor een SPUK-bijdrage.

Financiering

De standaard financiering van de incidentele en structurele kosten heeft de voorkeur omdat dit in lijn is met de financiering van andere sportvoorzieningen. Daarnaast is de vereniging bereid een extra eigen bijdrage te doen. Indien voor een alternatief moet worden gekozen, dan wordt een structurele bijdrage in de kapitaallasten van het Sportbedrijf geadviseerd waarbij op termijn ook de vervangingskosten zijn gedekt.

Samenvattend overzicht financieringsmogelijkheden

Reguliere financiering

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Geen gemeentelijke bijdrage	Geen gemeentelijke bijdrage
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	0	0

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Enmalige aflossing van de lening door gemeente gedurende de looptijd of direct een eenmalige bijdrage voor sportbedrijf.*	Structurele bijdrage gemeente aan Sportbedrijf voor onderhoud en afschrijving *
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	160.000,--	7.000,--

*Dit is het bedrag dat de raad eventueel beschikbaar moeten stellen.

Alternatieve financiering

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/BOSA	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Structurele jaarlijkse bijdrage gemeente aan Sportbedrijf voor de dekking van de kapitaallasten voor de investering en vervanging toplaag op termijn. *
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	16.000,--

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/BOSA	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Enmalige aflossing van de lening door gemeente gedurende de looptijd van de lening.* Geen bijdrage voor vervanging toplaag op termijn.
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	160.000,--

Totale investering	Bijdrage vereniging en btw-compensatie SPUK/BOSA	Restbedrag	Financieringsbehoefte	Enmalige investeringsbijdrage voor het Sportbedrijf.* Geen bijdrage voor vervanging toplaag op termijn.
300.000,--	140.000,--	160.000,--	160.000,--	160.000,--

*Dit is het bedrag dat de raad eventueel beschikbaar moeten stellen.